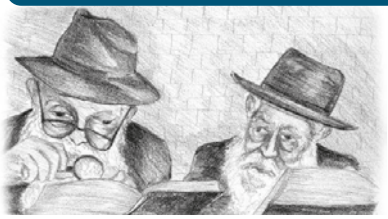
כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת נח ■ כ"ח תשרי תשפ"ה ■ 30.10.2024 ■ גליון מס' 811

א. דמים בדמים נגעו - ואומר לך בדמייך חיי.

1. אברהם תמרי בן ה-81, חבר הקיבוץ הדתי "שדה אליהו" אשר בעמק המעיינות, מספר:אבי, יעקב צבי - נהרג במלחמת הקוממיות בקרבות על ירושלים בשנת 1948. אחי שמואל - נהרג כלוחם בארץ המרדפים בבקעת הירדן בשנת 1968. נכדי עומרי - התאמן שנתיים כדי לשרת ביח' קרבית, היה גאה להגיע לסיירת גולני. נהרג השבוע מפגיעת הכתב"מ בבא"ח גולני.

2. כמה דם יכולה משפחה אחת להקריב כדי שאנחנו נחייה על האדמה הזו?

ב. ושוב היכן השוויון בנטל?

1. בארבעת הימים שבין יום הכיפורים לחג הסוכות, נפלו בלבנון חמישה לוחמים מסיירת גולני ומתוכם 4 בני הציונות הדתית - שוב 80% מהנופלים.

2. באותו קרב אכזרי נפצעו עוד 6 לוחמים וביניהם נכדו של גיסי.

3. כל מה שעניין את הפצועים המאושפזים בבתי החולים היה להגיע להלווייתו של חברם יהודה דרור יהלום הי"ד, שנקבר בבית הקברות העתיק בחברון, סמוך לקבריהם של נרצחי טבח תרפ"ט.ואכן חלק מהפצועים הצליחו להגיע בדרך לא דרך, כשהם חבושים, מגובסים וכו'. אכן אחוות לוחמים, רעות במלוא מובן המילה.

4. שוב גולני, שוב סיירת גולני ושוב לוחמי הציונות הדתית. עד מתי?

ג. אם ללוחמים לדרעי: "איך יהודי שולח את אחיו למלחמה, אך נלחם לפטור לילדיו?"- ד"ר תהילה אליצור.

ד"ר תהילה אליצור, שבעלה ובניה נמצאים בחזית, כתבה ליו"ר ש"ס: "עליכם, מנהגי החברה החרדית, בחורי הישיבות ומשפחותיהם חובת ההוכחה, והיא אחת בלבד: קומו, שלחו את בניכם ללשכות הגיוס. לוו אותם בדאגה, באהבה ובדמעות כמו שאנחנו עושים, ותאמרו להם כמו שאנחנו אומרים לנו ולבנינו: קיימו את חובת התורה להגן על רעיכם ועל עמכם מיד צר".

בזמן שהקואליציה מנסה **<u>לקדם חוק שיעניק פטור מגיוס לתלמידי ישיבות</u>**, פרסמה ד"ר תהילה אליצור מכתב פתוח ליו"ר ש"ס, ח"כ אריה דרעי, שבו כתבה בין השאר שבעלה ובניה נמצאים בחזית הצפונית וברצועת עזה - בזמן שבני ישיבות חרדים אינם תורמים למאמץ להגן על המדינה. "אני שואלת את עצמי - איך יכול יהודי לשלוח את אחיו למלחמה, ובה בעת להילחם על כך שהוא וילדיו לא ייקחו בה חלק", היא כתבה.

ד"ר אליצור כתבה בפתח המכתב, שנכתב ערב החג: "במשפחתך ודאי מתכוננים לחג. ככה נראה החג שלנו: האיש שלי, רופא בן 54, אי שם בצפון. רוב הזמן לא זמין... מאז שמחת תורה תשפ"ד הוא מגויס, במצטבר שמונה חודשים. אוגדה 98 - חאן יונס, ג'באליה, מחנות המרכז... עכשיו צפון. גם הבן שלי, ביחידת מילואים של יוצאי גולני, נמצא אי שם בצפון, הגזרה רחבה... זה ודאי ידוע לך, אתה יושב עם מקבלי ההחלטות לגבי החזיתות שאליהן נשלחים האיש והבנים שלי".

ד. חוג להכרת הסידור לאזרחים חילוניים

1. לפני עשרות שנים, כאשר שרי החינוך היו שמאלניים ממפלגת השלטון מפא"י - לימדו גם במוסדות החינוך ה"חילוניים" מושגי יסוד ביהדות, קראו לזה אז "תודעה יהודית".

כיום, בוגר החינוך הממלכתי, ניגש לבחינות הבגרות, כאשר הוא בור ועם הארץ, במסורת אבות ובמורשת ישראל.

2. לפני שנים, העברתי חוג להכרת הסידור, לציבור ה"חילוני". השתתפו בו כמה עשרות אזרחים.

כל מאמץ בענייני תורה ומצוות, אף שהוא חובה בפני עצמו, מרחיב את הצינורות לקבלת ברכות ה' לכל אחד ואחד מבני המשפחה.
הרבי מלובביץ'.

עוד בעיתון

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

נח ואברהם - "דאש קטן" ו"דאש גדול"
נח בא לעולם מקולל, וכך תיארו זאת במדרש (ב"ר כ"ה): "בשעה שברא...
המשך בעמ' 2

שו"ת חורף
בטעות אמרתי בתפילה בברכת השנים 'ותן טל ומטר לברכה' במקום 'ותן ברכה' - מה הדין?...
המשך בעמ' 3

יצא אשור תפקידה של פרס
לאחר שיצאו נח ובניו מן התיבה, הם החלו להוליד את יסודותיהם של...
המשך בעמ' 3

סיפור לשבת
בזכות שבת קודש
הגאון רבי צבי אודסר שליט"א, ראש ישיבת "עטרת התורה" וחבר ועדת...
המשך בעמ' 4

שביבים
■ ברכה בראשי תיבות
■ בעקבות התקף -לב
■ "תחתיים שניים ושלישים תעשה"
■ "וישת מן היין"
המשך בעמ' 5

חלק מהם מזכירים לי עד היום, כמה נהנו מהחוג הזה.

3. אחי ורעיי, יהודים שאינם מקפידים על כל תרי"ג המצוות, אלה שמקפידים רק על המצוות של בין אדם לחברו, ופחות מקיימים את רוב המצוות של בין אדם למקום. אני קורא לכם, בואו ללמוד מעט ממורשת ישראל .זכותכם שלא להאמין באלוקי ישראל.

4. זכותכם שלא לקיים את כל תרי"ג המצוות אבל, אין לכם זכות, להיות בורים ועמי ארצות ביהדות.

5. אנו מתכוננים לקיים חוג להכרת הסידור, שלא יועבר על ידי רבנים. לא תהיה בו הטפה לקיום מצוות, ולא יהיה בו ניסיון להחזיר בתשובה.

6. בחוג זה, נעשה מאמץ להכיר מושגי יסוד ביהדות.

7. החוג יתקיים בבית הכנסת הגדול ברמת גן, רחוב הרצל 477

החוג יתקיים פעם בשבוע, בעשרה מפגשים.

8. אין עלות כספית, או כפי שאני תמיד אומר: **לא עולה כסף - אבל שווה זהב.**

החוג יתקיים, רק אם יהיו מספיק מעוניינים ומשתתפים.

החוג מיועד לגברים ונשים, צעירים ובוגרים, אשכנזים וספרדים, וכל מי שיש בו סקרנות, להכיר את הערכים שאבותינו הנחילו לנו.

9. מי שמעוניין להשתתף , נא לשלוח לי למייל את הפרטים הבאים למייל: yoavi@yoavicpa.co.il

שם: ישוב מגורים: מספר טלפון נייד או נייח: כתובת אימייל.

רו"ח חיים יואבי רבינוביץ'

אברהם קוטיינר [תל-אביב] מגיב: ההתקפות על החרדים אינן הגונות. מאז הקמת המדינה ניתן הפטור לחרדים על ידי מפלגות השמאל והימין. אפשר לשנות את החוק מתוך הידברות, והאמת והשלום אהבו.

אש זרה אשר לא ציוה ה'

/ הרב יעקב הלוי פילבר

נח בא לעולם מקולל, וכך תיארו זאת במדרש **(ב"ר כ"ה)**: "בשעה שברא הקב"ה את אדם הראשון השליטו על הכל, הפרה הייתה נשמעת לחורש והתלם נשמע לחורש, כיון שחטא אדם מרדו עליו: הפרה לא הייתה נשמעת לחורש, והתלם לא היו נשמע לחורש" וכך מאז היה העולם הולך ומתדרדר והגיע לשיא השפלות בימיו של נח עד שהכתוב מעיד עליו: "לא ידון רוחי באדם לעולם". ולא רק הבריות אלא גם הטבע הושחת: "לא כשהיו זורעים היו קוצרים, אלא היו זורעים חטים וקוצרים קוצים ודרדרים". בראשית דרכו היה נח "ראש גדול" הוא לא היה אדיש למצוקות דורו, ראה אותם חורשים בידיהם עמד והתקין להם מחרשות ומגלות וקרדומות. ועל תרומתו זאת של נח לשיפור חיי החברה קראו עליו בני דורו: "זה ינחמנו ממעשינו ומעיצבון ידינו". נח מנסה לתרום לשיפור חיי החברה אך מאמציו היו לשווא, החברה השבעה משיבה לו בכפוית טובה ובמעשים של שחיתות וחמס, והפרצה הזו החלה מהגדולים, מבני השופטים ("בני האלהים"), ומשם התפשטה אל ההמונים עד שמלאה הארץ חמס. נח שהתהלך את האלקים, ועל כך אמרו חז"ל: "שהלך בצניעות ותמות וישרות לפני בוראו" **(מדרש הגדול)**. לא רק שהרגיש נבגד אלא לפי המדרש **(ויק"ר כז)** נח נרדף מבני דורו. ועל זאת הגיב נח בהתנתקות מבני דורו, כנראה לא יכול היה לשאת את הבגידה של בני דורו, הוא לא שכח ולא סלח להם, ומאז הוא הופך ל"**ראש קטן**", מפסיק להיות מעורב עם בני דורו והולך ומסתגר בתוך משפחתו, וכשאומר ה' לנח: "קץ כל בשר בא לפני", אין הוא מנסה לבקש על דורו כאברהם בסדום וכמשה בחטא העגל, וכך מובא **(בזהר פרשת ויקרא)** "כשאמר ה' לנח קץ כל בשר בא לפני (שאלתו היחידה של נח היתה) ולי מה אתה עושה? ולא ביקש רחמים על העולם וירדו מי המבול והאבידו את בני העולם, ומפני זה נקראו "מי נח", כי בו היו תלויים שלא ביקש רחמים על העולם". וכשהקב"ה אמר לו לעשות תיבה, גם אז אין הוא יוצא אל העם להזהירו ולנסות להשיבו אלא יושב בביתו, בעוד כוונתו של הקב"ה היא שיעשה תיבה כדי שיראו אותו יושב ועוסק בה, וישאלו אותו ואולי יעשו תשובה, וכך באמת היה כשכרת ארזים הם מתכנסים אצלו ואמרים לו: נח מה אתה עושה? והוא אומר: תיבה, שאמר לי הקב"ה שמביא מבול, והם לא היו משגיחין עליו **(תנחומא)**.

כל הסיבות שהיו לנח לכעוס על דורו היו גם לאברהם, גם אותו רדפו אנשי דורו עד שהשליכוהו לכבשן האש, גם הוא יכול היה להיות "ראש קטן", ולאחר שניצל מכבשן האש היה יכול להסתגר בד' אמותיו, להתנתק מכל בני דורו ולבנות לו משפחה לתפארת. אך לא כך נוהג אברהם, הוא אינו מתחשבן עם בני דורו שביקשו להורגו, אלא נוקט יוזמה כדברי הרמב"ם **(הל' ע"ז פ"א)**: "התחיל לעמוד ולקרות בקול גדול לכל העם ולהודיעם שיש אלו-ה אחד לכל העולם ולו ראוי לעבוד. והיה מהלך וקורא ומקבץ העם מעיר לעיר וממלכה לממלכה עד שהגיע לארץ כנען". במאמרו "ערך התחיה" **(אורות עמ' קלה)** מתאר הראי"ה קוק את תגובתו של אברהם: "ומציירים אנו לנו נשמה גדולה ענקית לכל מלוא שאיפותיה, את תשוקתה הכבירה לחופש ואור, את צערה החזק, את מכאובה הנמרץ על עלבון התבל - נשמת אברהם, איך היא מתמרמרת בראותה את האושר, את האור המוכן לכל, לכל חי, לכל נשמה . . איך מתפרץ הארי מהסוגר, איך נוטל הוא את מקלו בחרון, משבר את הצלמים, קורא בכח לאורה, לא-ל אחד א-ל עולם" וממשיך שם הראי"ה וכותב שאת התשוקה הזו של אברהם, לא להיות אדיש לכישלונות האדם אלא לנסות לתקן אותם, לקחה

לה האומה בישראל ליסוד חיי הלאומיות שלה על פי גורלה ההיסטורי.

גם בתקופתנו, בצוק העתים שאנו שרויים בה, מפעם לפעם אנו מזהים את שתי הנטיות הללו, של נח ושל אברהם, בכל פעם שהשלטון פוגע בנו יש הדורשים להתנתק ממנו כמו במקרה בו אחינו פגעו במתיישבי גוש קטיף, התגובה הייתה שלא לשכוח ולא לסלוח להם, להפסיק להיות "מתקני עולם" ולעבור להיות "ראש קטן" העושה לביתו. ולעומתם יש נטייה אחרת, למרות הכל להמשיך להיות "ראש גדול" ולפעול לטובת כלל ישראל כולו, במעורבות ושותפות בכל תחומי החברה הישראלית. כי השאלה אינה סליחה או אי סליחה, אלא השאלה היא האם מותר לנו להפקיר את אחינו הטועים והחוטאים, וכבר אמרה ברוריה לרבי מאיר **(ברכות י' א')**: על אותם בריונים שהיו בשכנותו של רבי מאיר שהיו מצערים אותו הרבה, ובקש רבי מאיר שימותו, ואמרה לו ברוריה אשתו: לא כתוב יתמו **חוטאים**, אלא **"חטאים"** כתוב, בקש עליהם רחמים שיחזרו בתשובה ויפסיקו להיות רשעים. ■

שו"ת חורף
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שאלה: בטעות אמרתי בתפילה בברכת השנים 'ותן טל ומטר לברכה' במקום 'ותן ברכה' - מה הדין?

תשובה: על אף שכבר התחלנו להזכיר גבורות גשמים בשמחת תורה, את בקשת הגשמים אין אנו מתחילים לבקש אלא רק בליל ז' במרחשון (מיום שלישי בערב) וזאת משום עולי הרגלים שהיו עושים את דרכם בחזרה מחג הסוכות, ואין אנו רוצים שירד עליהם הגשם בדרך, ואף שבזמננו אין מצוות עליה לרגל, מכל מקום כבר כתבו הראשונים במסכת תענית שגם לאחר החורבן היו מתאספים ועולים לירושלים ותקנה במקומה עומדת.

אך יש לעיין במי שבכל זאת טעה והתפלל על הגשמים לאחר שמחת תורה אך קודם תאריך זה של ז' במרחשון, האם יחזור על תפילתו, או שבדיעבד נחשבת לו תפילתו?

ומצינו כמה וכמה מהפוסקים - וביניהם הגרש"ז אוירבעך והגר"ע יוסף זצ"ל - שפסקו להלכה שאינו צריך לחזור שהרי סוף סוף כעת היא תקופת הגשמים ואין זו טעות גמורה ודבר שקר, ועוד שבזמננו אין הדבר מפריע לעולי רגלים אם יתחיל לרדת הגשם (גם אם יהיו עולי רגלים) ולכן אין זה מעכב.

אולם הדברים הם עדיין בגדר חידוש, ואכן מצינו דעת פוסקים אחרים שאינה מסכמת לכך, וכן מובא בשם החזון איש, וכן פסק הגר"ש וואזנר זצ"ל שמאחר ועדיין לא הגיע הזמן הנכון להתחיל לומר 'ותן טל ומטר' הרי שאינו יצא ידי חובת התפילה, והרי זו טעות גמורה, ומכיוון שכך צריך לחזור ולהתפלל (אם כבר סיים את תפילתו).

ומאחר ויש מחלוקת גדולה בדבר, נראה שספק ברכות להקל, אך טוב מאוד שיחזור ויתפלל עם תנאי של 'נדבה' או שישתדל לשמוע תפילת השליח ציבור. ■

יצא אשור
תפקידה של פרס

/ הרב איתמר הרשקו

לע"נ אמי מורתי רות ב"ר חיים יהודה

לאחר שיצאו נח ובניו מן התיבה, הם החלו להוליד את יסודותיהם של שבעים האומות. כאשר כל אומה התפתחה במקום אחר, כפי מה שהיה ראוי לה. אך למרות החלוקה שהייתה בין האחים - שם, חם ויפת, בני הדור הבא ואלו שאחריהם לקחו איש מאת רעהו את נחלתו. כך שלא הייתה זו המציאות השלימה לה קיוו כל בני האדם, שיצאו מן המבול.

בני חם פעלו בעיקר על מנת לקחת את נחלת בני שם[1], כשפלשו לארץ כנען, והתיישבו בה לארכה ולרחבה - מעזה לסדום. ולאורך חוף הים בפלשת - מ**עזה**, ועד ל**צור וצידון**[2]. וכנגדם היה זה בנו של יפת - אשור[3] אשר בחר לצאת מארצו בבל, ולעבוד לארץ אשור הנמצאת בואכה פרס. הגם שאשור מוזכר, דווקא בסמיכות לתולדות בני חם. ובהמשך הפרשה, אשור מוזכר כבנו וממשיכו של שם בן נח[4].

כך שלמעשה אשור הוא שם המכיל בתוכו את כלל האומות והמלכויות[5] - שיצאו מכל שלושת בני נח, שם חם ויפת. והם המביאים בסופו של דבר לכלל תיקונו השלם של העולם. כדרך

שזכה אשור הראשון לצאת מן המתפלגים בדור הפלגה, ולבנות ממלכה איתנה מזרחית לעולם הקיים עד אז.

ואכן חז"ל נותנים תפקיד מרכזי בתהליך הגאולה לפרס, שהם המשכה של ממלכת אשור ההיא. כך שבפעולתם האחרונה הם יפעלו כבראשונה - לחולל מהפך באומות כולם.

ואמנם עתידה רומי שתיפול בידי פרס, כגזירת מלכו של עולם[6]. הגם שפרס בנו את המקדש, כשהעיר הקב"ה את לב מלך אשור - לתת לישראל לחוג את הפסח בירושלים, בימי עזרא[7]. יחד עם זאת שגם רומא תיפול בידי פרס - משום שפרס בנו את המקדש השני, ואילו רומא החריבה לנו אותו[8].

ואמנם אין כאן מחלוקת כלל, כי אם שני עונשים שונים לאומות - רומי ופרס. בעניין עזרת ישראל מיד צר - יהיו אלו בני רומי הבאים לסייע לישראל בימינו אנו, שיפילו את המצרים לנו מפרס כיום. ממש כשם שאמרה הגמרא ביומא, בקל וחומר מימי הבית הראשון - בו בני שם בנו את הבית, ובני בבל החריבוהו. וכך יכלו בני פרס להפיל את בבל, לאחר שנתנו לנו רישיון להקים את המקדש השני - בימי כורש.

ואילו בעניין הפגיעה בישראל על ידי מה שפרס מעוררת מלחמות בכל העולם[9], יהיו אלו בני רומי שיכריעו אותם על כך. כדרך שחזרו בהם הפרסיים בעבר מרישיון הבניה של המקדש השני, כשבימי אחשוורוש - הם הפכו להיות כצרי יהודה ובנימין[10] בכך.

וכשנזכה ונראה באובדנם של אלו ואלו - משם צומח בן דוד וגואל אותנו[11].

1 - **והכנעני אז בארץ** היה הולך וכובש את ארץ ישראל מזרעו של שם שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו שנאמר (בראשית, יד) 'ומלכי צדק מלך שלם' לפיכך ויאמר אל אברם לזרעך אתן את הארץ הזאת עתיד אני להחזירה לבניך שהם מזרעו של שם - רש"י בראשית יב, ו

2 - **ויהי גבול הכנעני** ואז נתקצר גבול הכנעני, שמצידון עד עזה (שצידון בצפונית מערבית ועזה בדרומית מערבית וגרר הוא בינתים) שהיה לכנעני לקחום הפלשתים, כמו שכתוב (יואל, ד) 'צור וצידון וכל גלילות פלשת', וגבולם היה עתה מצידון עד עזה וצידון וגרר ועזה יצאו עתה מגבולם. וכן בדרום היה להם סדום ועמורה וגם משם נגרשו על ידי בני חם, ושם נעשה גבולם, כי ארץ סדום ועמורה עד לשע יצא מהם. ועל כן תמצא בגבולי העתיד שנאמר ליחזקאל **יכנסו כל אלה המקומות בגבולי הארץ**, כמו שכתוב בפירוש יחזקאל (מז) באורך - מלבי"ם בראשית י, יט

3 - **מן הארץ ההוא יצא אשור** הוא בן יפת - אבן עזרא בראשית י, יא

4 - בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם - בראשית י, כב

5 - רבי הונא בשם רבי אחא אמר, כל המלכיות נקראו על שם אשור, על שם שהם מתעשרות מישראל - בראשית רבה טז, ד

6 - אמר רב עתידה פרס שתפול ביד רומי אמרו ליה רב כהנא ורב אסי לרב בנויי ביד סתורי אמר להו אין גזירת **מלך היא** - יומא, י.

7 - **והסב לב מלך אשור** מלך פרס שמלך גם על אשור, ושם היו השרים והפחות שמשלו בכל עבר הנהר תמיד צוררי ישראל, ועתה גם מלכות אשור, רצונו לומר כל שרי המלוכה היו עליהם לטוב וחזקו ידיהם, וכמו מה שאמר דניאל (ח, כא) 'מלך יון' שפירושו מלכות יון - עזרא ו, כב ובמלבי"ם שם

8 - אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן משום רבי יהודה ברבי אלעאי, עתידה רומי שתפול ביד פרס. קל וחומר, ומה מקדש ראשון שבנאוהו בני שם והחריבוהו כשדיים נפלו כשדיים ביד פרסיים, מקדש שני שבנאוהו פרסיים והחריבוהו רומיים אינו דין שיפלו רומיים ביד פרסיים - יומא, י.

9 - יצאת מלכות רומי ונכנסה מלכות פרס אחריה... אמר להם הקב"ה במאי עסקתם אומרים לפניו ריבונו של עולם הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים כבשנו **הרבה מלחמות עשינו** וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם גשרים ליטול מהם מכס, כרכים לעשות בהם אנגריא, מלחמות אני עשיתי שנאמר (שמות טו, ג) 'ה' איש מלחמה' - עבודה זרה, ב:

10 - וישמעו צרי יהודה ובנימן... ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על ישבי יהודה וירושלם - עזרא ד, א - ו

11 - ועוד היה רבי ישמעאל אומר שלשה מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, שנאמר 'כי מפני חרבות נדדו' ואין חרבות אלא מלחמות. אחת ביער בערב 'מפני חרב נטושה', ואחת בים 'מפני קשת דרוכה' ואחת בכרך גדול שהוא כבד משניהם, שנאמר 'כי מפני כובד מלחמה' **ומשם בן דוד יצמח ויראה באבדן של אלו ואלו** ומשם יבא לארץ ישראל שנאמר 'מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה זה הדור בלבושו צועה ברב כחו אני מדבר בצדק רב להושיע' - פרקי דרבי אליעזר, ל

סיפור לשבת

בזכות שבת קודש

הגאון רבי צבי אודסר שליט"א, ראש ישיבת "עטרת התורה" וחבר ועדת הרבנים לשמירת השבת, מספר סיפור מרטיט הממחיש את מאמר הפיוט: "כי אשמרה שבת, א-ל ישמרני". [מפי אלעזר גולדברג]

היה זה בירושלים של מעלה לפני למעלה ממאה שנה. באחת מסמטאות העיר העתיקה התגורר יהודי נכבד בשם רבי זלמן גרוסמן. אותן שנים שרר בארץ הקודש עוני ורעב והפרנסה כמעט ולא הייתה מצויה. אל אוזניו של רבי זלמן מיודענו התגנבה השמועה על כך שבארצות הברית של אמריקה ישנה אפשרות להתפרנס ברווח ובשפע והוא החליט לנסות שם את מזלו, בתקווה לצבור שם תוך תקופה קצרה הון שיספיק לכלכלת בני ביתו למשך שנה או שנתיים. הוא רכש כרטיס נסיעה בספינה ובהגיע היום המיועד הפליגה הספינה לחופי הזהב של אמריקה.

מנהג היה לו לרבי זלמן, לכבד את השבת באופן מיוחד ובהידור רב. תמיד היה שגור על לשונו שלא לחינם היא נקראת "שבת המלכה", שכמו אותו מלך שהיה ממעט בשינה וכששאלוהו מדוע אינו מניח לעצמו לישן שעות רבות כדרכם של המלכים, השיב המלך: אני מבקש לנצל כל רגע מחיי לענייני המלכות, להיטיב עם נתיני ולדאוג לכל מחסורם, ואילו כאשר אני ישן אינני מולך על שום בריה, אם כך איך אוכל להניח לעצמי להקדיש לשינה זמן רב? גם אני, אמר רבי זלמן, רוצה להיות קשור ומחובר למלכה, חבל לי לבזבז את זמני

המשך בעמוד הבא...

ביום שכזה לענייני חולין ובכך לא אהיה קשור לשבת המלכה. לפיכך גם בחדרו אשר בספינה הקפיד רבי זלמן לכבד את השבת בכל כוחו, כל רגע מיום השבת היה מנוצל לתפילה, ללימוד התורה ולזמירות השבת.

לאחר צאת השבת, אחד מנוסעי הספינה ניגש אל רבי זלמן, איש בעל מראה מהודר, ואמר לו: עקבתי אחריך במשך השבת וראיתי הנהגות מופלאות שלא ראיתי בחיי. ואז הציג האיש את עצמו: "שמי הוא אדמונד דה רוטשילד וכפי שבוודאי שמעת הקב"ה חנן אותי בעשירות מופלגת, מאחר שהנך איש קדוש בעיני, אני רואה לעצמי זכות למלא משאלה אחת שתביע בפניי. חשוב על כך ותשוב אלי בשעה הקרובה לספר לי מה אתה מבקש ממני ואשתדל למלא אותה בשלימות".

רבי זלמן היה מופתע מהפנייה הלא שגרתית, הוא נכנס לחדרו והחל לחשוב על הבקשה שעליו לבקש. מצד אחד – ביכולתו לסדר לעצמו את החיים אם רק יבקש שהברון רוטשילד יפרנס אותו כל ימי חייו. אך אז הוא נזכר באחיו ר' יוסף שהגיע אל ביתו ערב ההפלגה וסיפר לו בקול בוכים על המתרחש בעיר מגוריו טבריה. באותם ימים החלה להתפשט בצפון הארץ מגיפת המלריה ורבים חלו בה ושכבו על ערש דווי, הבעיה החמורה ביותר הייתה המחסור ברופאים מומחים ובתרופות ומחמת כך חולים רבים נפחו את נשמתם, מה שהותיר אלמנות ויתומים שבורי לב וחסרי כל. רבי זלמן לא ידע את נפשו, האם יעדיף לבקש על עצמו, או שמא יבקש על הצלת נפשות, להביא מזור לקהילות הקודש בעיר טבריה. לבסוף נפלה ההחלטה בליבו של רבי זלמן, בגבורת נפש עילאית הוא ניגש לברון וסיפר לו על מצוקת אחינו בית ישראל בצפון ארץ ישראל והתחנן בפניו שידאג בקשריו הענפים שיבואו לשם רופאים ותרופות ובכך יביא רפואה לשבורי הלב והנפש.

ארבעה חודשים חלפו, רבי זלמן הגיע בשלום לחופי אמריקה ועבד קשה מאוד על מנת לאגור מעות לפרנסתו ולפרנסת בני ביתו, ומדי שבוע הוא שלח סכום צנוע לבני ביתו שבארץ ישראל. יום אחד הוא מקבל מכתב רשום מאחיו ר' יוסף וכך נכתב בו: "אחי היקר, ברצוני לספר לך על נס ופלא שהתרחש עמנו בשבועות האחרונים. ברוך השם תפילותינו נענו מן השמים, ויום אחד הגיע לעיר צוות של רופאים ואחיות ויחד עמם משאיות עמוסות בתרופות, הם פתחו כאן בתי מרקחת ובית חולים, והמגיפה נעצרה. כעת תוכל לדאוג לבעיות הפרטיות שלך ולא תצטרך לחשוב גם על הצרה שלנו... אני מאחל לך שתקבל עזרה כמו שאנחנו קיבלנו".

רבי זלמן קרא את המכתב כשדמעות של התרגשות זולגות מעיניו, על שזכה לעשות חסד מושלם מבלי שאף אחד מהנושעים ידע מי גרם לו את הישועה הגדולה. באותו רגע חדרה לליבו ההבנה שלכל המעלות הללו הוא הגיע בזכות הנהגתו לכבד את השבת באופן הנעלה ביותר! "כי אשמרה שבת – א-ל ישמרני!"

שביבים / שאול שיף

ברכה בראשי תיבות

תלמיד חכם מרביץ תורה שליט"א הגיע לאחרונה להתייעץ עם מרן הרב חיים קנייבסקי שליט"א. כשיצא ביקש את ברכתו, ונענה בנוסח הברכה הידועה - 'בו"ה', שהוא ראשי תיבות של 'ברכה והצלחה'.

חייך התלמיד חכם וביקש לשאול על זה קושיא מהלכות ספירת העומר. שהנה נפסק להלכה (ביאור הלכה סימן תפ"ט ס"א) שאם אחד יספור בראשי תיבות, שיאמר 'היום ב' לעומר' במקום 'שני ימים לעומר', מספק צריך לחזור ולספור שוב. ואם כן, רואים שאמירה בראשי תיבות לא נחשבת כאילו אומרים את המילים עצמן, וא"כ מדוע רבינו שליט"א מברך בראשי תיבות, הרי זה שום דבר...

נהנה רבינו מאוד מהשאלה, והגיב: "ספירת העומר שהוא מצווה, וי"א שהוא מדאורייתא, צריך לפרש בדיוק את התיבות, אבל מה שאני אומר זה שום דבר ולכן יכול לקצר בברכה..."

ומעת לעת הרבה מתקשים, האם באמת יש הבדל בין אם רבינו שליט"א מברך בקיצור או מפרש את דבריו בפירוט - 'ברכה והצלחה'. וכבר שאלו זאת את רבינו שליט"א כמה פעמים, וענה שאצלו אין הבדל והוא מתכוון בשניהם אותו דבר... וכבר הראה רבינו מקור לזה בגמ' בשבת (ק"ה א'): "מנין ללשון נוטריקון מן התורה, שנאמר 'כי א"ב המו"ן גוים נתתיך' - אב נתתיך לאומות" וכו', הרי מצינו להדיא ברכה בראשי תיבות.

(דברי שיח)

בעקבות התקף-לב / הרב יאיר הופמן

קוראים לו 'פאולי', גוי איטלקי העובד בחברת 'פרנקס פלאמינג סאפלאי' בניו יורק - חברה השייכת ליהודים שומרי שבת. פאולי עבר לאחרונה ניתוח מעקפים, ובסיפורו המעניין, אותו שמע ורשם הרב יאיר הופמן, יש קידוש ה' גדול.

הדברים במקורם התפרסמו בשפה האנגלית, ומובאים כאן בתרגום, אולי לא מדוייק כל כך, על כן יסלחו לנו הקוראים אם נפלו

אי-אלו טעויות בפרטים הקטנים.

"אני עובד כאן כבר 24 שנה", סיפר פאולי. "תמיד עודדתי אנשים שהגיעו למשרד שלנו להכניס כסף ל'פושקה' [קופסת הצדקה] של 'הצלה' הניצבת כאן. פעם הציעו לי במשרד לבוא אתם לערב התרמה של 'הצלה', איפה שהם אוספים כספים. אבל אתה יודע, עדיף לתת לצדקה בעילום שם.

"אבל בסופו של דבר אני משתתף עכשיו כל שנה. אני גם נותן להם בערך 180 דולר לחודש באמצעות עידוד אנשים שמגיעים לכאן להכניס כסף ל'פושקה'. ביקשתי לשם כך רשות מאדון פראנק [= הבוס], הם אמרו שזה בסדר. הם אנשים טובים. רוברט [אחד מהמנהלים] לומד את הדף [הדף היומי...] אתה יודע..."

וכך מספר פאולי על התקפת לב שעבר לפני זמן קצר.

"אני בעבודה, יצאתי החוצה להביא כמה ארגזים, ואז חשתי כאבים חזקים. חשבתי שיש לי קלקול קיבה. זה קרה לי לפני כן הרבה פעמים - וזה מה שחשבתי".

פאולי ממשיך: "אז הארי [אחד המנהלים] - אתה מכיר אותו, נכון? הוא חתנו של מורדי סון. הם אנשים טובים... בכל אופן הוא מביא לנו סושי מדי פעם - שאריות מפגישות או משהו כזה. אנשים טובים. בכל אופן, הוא רואה אותי מוטל בחוץ. הוא שואל: 'מה קרה?'

"אני אומר: 'זה כלום, קלקול קיבה'.

"הוא אומר: 'אני מתקשר להצלה'.

"אני אומר: 'אל תטריד אותם. זה קלקול קיבה'.

"הארי אומר: 'תראה - הם רק יבדקו אותך. אם זה כלום, כמו שאמרת, הם פשוט יעזבו'.

"הארי מזעיק את 'הצלה'. הם באים במהירות כמו ברק. הם מודדים הכל. הסוכר שלי נמצא ברמות ה-300 הגבוהות. לחץ הדם שלי היה 240 מול 140. עברתי התקפת לב... הם לוקחים אותי מיד לבית החולים.

"הם הצילו את חיי, וכך גם הארי. 'הצלה' הזו היא ארגון נפלא. אחי - הם באו להציל אותי למרות שאין לי כל קשר אליהם. אני גוי איטלקי...

"כשחזרתי הביתה מבית החולים, יצאתי החוצה והרמתי את מבטי לשמים והודיתי לה'. כשאתה עובד סביב אנשים טובים, זה משפיע עליך. אתה יודע למה אני מתכוון? אני מודה לאלוקים בכל יום על מה שנתן לי.

"כל אחד יכול להכניס חמישים דולר ל'פושקה'. אבל אלה שמתנדבים, אלו שנותנים מזמנם בכל יום? - זו הצדקה האמיתית. הייתי מצטרף אם הייתי יכול. אולי אני יכול להיות 'שבת גוי' או משהו כזה"...

המשגיח הגה"צ רבי חיים פרידלנדר זצ"ל, מסביר (ספר חיי חיים מועדים כרך ב' עמ' 35) מהו קידוש השם. הוא כותב כי מסירות נפש למצווה מבטאת את הכבוד והחשיבות שהאדם מייחס למילוי רצון השם. כאשר הוא ניצב בפני הזדמנות לעשות את רצון ה' - הוא מבטל את עצמו ואת רצונותיו שלו - וזו המשמעות של קידוש השם, שכן 'קידוש' פירושו הפרדה והבדלה - הפרדת עצמו מכל שאר הדברים שמושכים את האנושות, ועשיית רצון ה'. מסירות נפש, בין אם מדובר בהקדשת זמן, בוויתור על מאוויים, ובוודאי בוויתור על החיים בפועל - מראה עד כמה אנו מעריכים את קיום רצון ה'. זו המדרגה הגבוהה ביותר שניתן להשיג - קידוש השם.

מתנדבי 'הצלה', מסיים הרב הופמן, עושים בדיוק את זה. הם משרתי ה' נאמנים, שכל מטרתם היא לקדש שם שמים ברבים ולהציל חיים.

"תחתיים שניים ושלישים תעשה"

בראשית ימי הנסיעה ברכבת התחלקו הנסיעות לג' מחלקות. מחלקה ראשונה הייתה מחלקה מפוארת עם כיסאות מרופדים, מרחב נאה ושירות אישי לנוסעים. מטבע הדברים היה מחיר הנסיעה במחלקה ראשונה מופקע כטיסה במטוסי זמננו. במחלקה השנייה היו מושבים סבירים ללא שירות אישי וללא מרחב, כעין האוטובוסים של ימינו. ובמחלקה השלישית - בה היו כרטיסים זולים מאוד - היו ספסלי עץ נוקשים בצדדים ושטח אמצעי שבו היו בערבוביה חיות ותרנגולות, בני אדם וסלי קניות, תיקי נסיעות ומה לא... באחת הפעמים נסע רב מסוים ברכבת וקנה כרטיס פשוט למחלקה השלישית. הצטנע הרב בפינה ולמד. עבר לידו משכיל אחד שתהה כדי לקנטרו: "רבי, תמהני על צדיק כמוך שנוסע במחלקה שלישית". השיב הרב: "עלי אין זו תמיהה. שכן ישנן דרגות של צדיקים. צדיקים דרגה א', צדיקים דרגה ב' וצדיקים כמוני - דרגה ג'. לפיכך נוסע אני במחלקה השלישית. אולם תמהני עליך, כיצד חצוף ממדרגה ראשונה כמוך נוסע בקרון המחלקה השלישית"...

(במחשבה תחילה)

"וישת מן היין"

מסופר על הגאון רבי אברהם אבלי זיע"א שכיהן כרב בעיר וילנא לאחר פטירת הגר"א ויע"א, שפעם בא אליו עובר אורח ותינה לפניו את צרותיו, הוא עני ואביון ואין לו במה לפרנס את משפחתו, מלבד זה יש לו שתי בנות שהגיעו לפרקן ואין לו במה להשיאן, הוא ביקש אפוא מאת רבי אברהם אבלי, שיעשה עמו חסד, ויתן לו מכתב המלצה לעשירי היהודים בוילנא, שיעזרו לו במצוה זו של הכנסת כלה. נענה לו הרב ונתן לו את המלצתו. לאחר שבועות אחרים מצאו את אותו אדם מוטל שיכור ברחוב ומכתב ההמלצה של רבי אברהם אבלי מתגולל על ידו. לקחו את המכתב והביאו אותו אל הרב ואמרו לו יראה רבנו על מי הוא ממליץ לטובה, ולמי הוא נותן מכתבים. ענה רבי אברהם ואמר, וכי מפני שוטה זה שקלקל, אשנה אני את מעשי ואת דרכי ולא ארחם על הבריות?

לאחר שנתפכח אותו אדם משכרותו, בא שוב לרבי אברהם וסח לפניו את צערו כי אבד ממנו מכתב ההמלצה, והוא מבקש שיתן לו מכתב אחר. נענה רבי אברהם ואמר לו מתוך חיוך, אני חייב לך תודה, כי על ידך אני מבין את הפתגם השגור בפי ההמון, 'פלוני שיכור הוא כלוט', ומעודי הייתי תמה מפני מה מדמים את השיכור דווקא ללוט, והלא אף נח שתה ונשתכר, כמו שנאמר בראשית 'וישת מן היין וישכר', ולמה לא יאמרו שיכור כמו נח שהיה עוד קודם ללוט? אבל אתה הנחת את דעתי ותירצת את תמיהתי, נח שתה לאחר שכבר השיא את בניו ואת בנותיו, ועל כן אינו נקרא בשם שיכור, אבל אתה לוט שעדיין יש לך שתי בנות להשיאן, איך אתה מרשה לעצמך להשתכר? ולכן נקרא כל שיכור על שם לוט.

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

עריכה גרפית - גיל ויין

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים
בדוא"ל: besod@013net.net